

V Bruselu dne 1.3.2023
COM(2022) 514 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2022) 514 final of 26.10.2022

Concerns all language versions.

The text shall read as follows:

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Urychlení přechodu ke klimatické neutralitě v zájmu bezpečnosti a prosperity

Zpráva o pokroku EU při provádění opatření v oblasti klimatu za rok 2022

{SWD(2022) 343 final/2}

1 TRENDY, POLITIKY A ÚSPĚCHY V OBLASTI EMISÍ

EMISE SKLENÍKOVÝCH PLYNŮ A MEZINÁRODNÍ ZÁVAZKY EU

Nejnovější zprávy Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC)¹ potvrzují, že chceme-li splnit cíle Pařížské dohody, včetně omezení globálního oteplování na výrazně nižší teplotu než 2 °C a pokračujícího úsilí o jeho omezení na 1,5 °C, je třeba přijmout zásadní globální opatření. Aby se zvýšení průměrné celosvětové teploty do konce tohoto století udrželo na 1,5 °C, musí celosvětové emise skleníkových plynů dosáhnout vrcholu v období 2020–25 a poté do roku 2030 klesnout přibližně o 43 % pod úroveň roku 2019. V rámci stávajících politik² svět nesměruje ke splnění teplotního cíle Pařížské dohody. Splnění všech nových závazků, které země přijaly před konferencí COP26 v Glasgow, by naše vyhlídky zlepšilo, přesto by však bylo nedostatečné³.

V roce 2021 se celosvětové emise vrátily na úroveň před pandemií. Z předběžných údajů Společného výzkumného střediska (JRC)⁴ vyplývá, že celosvětové emise skleníkových plynů vzrostly při zotavování světové ekonomiky z pandemie v roce 2021 o 4,2 % na 52,9 miliardy tun ekvivalentu CO₂ (ekv. CO₂), což je úroveň mírně vyšší než objem emisí v roce 2019. Emise v odvětví energetiky a emise ze spalování z ostatních průmyslových procesů vzrostly nad úroveň před pandemií (+1,3 %, resp. +2,1 % ve srovnání s rokem 2019), a to i v důsledku zvýšeného využívání uhlí,⁵ zatímco emise z dopravy a budov zůstaly nižší (–5,2 %, resp. –3,7 %). V loňském roce došlo k dalším ničivým dopadům spojeným s oteplováním klimatu, což umocnilo varování ze strany vědců.

Omezení globálního oteplování vyžaduje bezprecedentní opatření ze strany všech zemí a všech odvětví. Abychom do roku 2050 dosáhli nulových čistých emisí,⁶ musíme rychle, zásadně a trvale snížit emise skleníkových plynů a zároveň zvýšit schopnost planety absorbovat uhlík prostřednictvím přírodních řešení a technologií odstraňování uhlíku. Zjištění IPCC posilují odhodlání Evropské unie dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality a stát se odolnou vůči změně klimatu, což jsou klíčové cíle, které jsou nyní stanoveny v evropském právním rámci pro klima.

Podle Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC) se EU a její členské státy zavázaly ke společnému cíli pro celé hospodářství snížit do roku 2020 emise skleníkových plynů o 20 % ve srovnání s úrovní v roce 1990 („závazek přijatý v Cancúnu“). Jak je uvedeno v údajích poskytnutých v rámci inventury skleníkových plynů EU pro rok 2022,⁷ EU tento cíl výrazně překročila, takže její členské státy a Spojené království rovněž splnily své závazky v oblasti

¹ V letech 2021 a 2022 zveřejnil IPCC zprávy vypracované třemi pracovními skupinami pro svou Šestou hodnotící zprávu: v srpnu 2021 zprávu o fyzikálních základech (pracovní skupina I), v únoru 2022 zprávu o dopadech, přizpůsobení se a zranitelnosti (pracovní skupina II) a v dubnu 2022 zprávu o zmírňování změny klimatu (pracovní skupina III).

² Pracovní skupina III IPCC: Zmírňování změny klimatu (2022), pokud jde o úsilí o zmírnění změny klimatu v souladu s vnitrostátními politikami provedenými do konce roku 2020.

³ Nejnovější vědecké analýzy naznačují, že teploty na evropské pevnině budou v průběhu tohoto století i nadále stoupat tempem, které přesahuje celosvětový průměr (Evropská agentura pro životní prostředí: [Celosvětové a evropské teploty](#))

⁴ https://edgar.jrc.ec.europa.eu/dataset_ghg70

⁵ <https://www.iea.org/news/global-co2-emissions-rebounded-to-their-highest-level-in-history-in-2021>

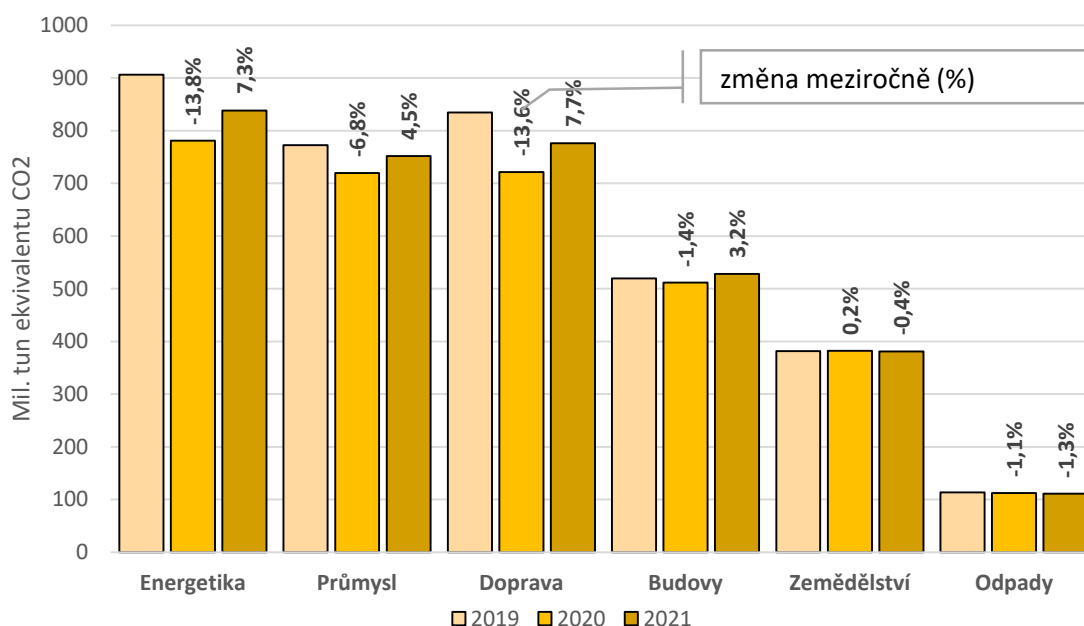
⁶ Nulovými čistými emisemi se rozumí dosažení rovnováhy mezi antropogenními emisemi ze zdrojů skleníkových plynů a jejich pohlcováním pomocí propadů, v důsledku čehož jsou všechny zbytkové emise skleníkových plynů do atmosféry kompenzovány pohlcováním z atmosféry způsobeným člověkem, což vede k nulovým čistým emisím.

⁷ https://unfccc.int/sites/default/files/resource/European%20Union-BR4_C_2019_8832_and_SWD_2019_432_2.pdf

snižování emisí podle úmluvy⁸. Celkové emise skleníkových plynů, s výjimkou využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF) a včetně mezinárodní letecké dopravy, klesly v EU-27 + Spojeném království o 34 % oproti roku 1990 (nebo o 32 % bez Spojeného království). To představuje snížení o 1,94 miliardy tun ekvivalentu CO₂ (nebo 1,55 Gt ekvivalentu CO₂ bez Spojeného království) do roku 2020⁹. EU a její členské státy společně splnily svůj cíl provedením klimaticko-energetického balíčku EU pro rok 2020.

Předběžné údaje však ukazují, že domácí emise skleníkových plynů v EU, s výjimkou mezinárodní letecké dopravy, vzrostly v roce 2021 o 4,8 % z mimořádně nízké úrovně během pandemie v roce 2020, ačkoli zůstaly pod úrovní roku 2019 (tj. -4,0 %)¹⁰. Emise ze stacionárních zařízení, na něž se vztahuje systém EU pro obchodování s emisemi (ETS), vzrostly o 6,6 % a emise mimo ETS o 3,5 %, což bylo způsobeno oživením po pandemii. U všech hlavních odvětví a plynů s výjimkou budov se očekává, že emise zůstanou pod úrovní před pandemií, a celkový klesající trend posledních 30 let bude tedy pokračovat (Obr. 1). Předběžné údaje z LULUCF o pohlcování emisí za rok 2021 však neukazují obrat v nedávném znepokojivě klesajícím trendu. Bezprecedentní nárůst cen plynu od druhé poloviny roku 2021 měl jasný dopad na emise z výroby elektřiny v důsledku dočasného přechodu od plynu k uhelným palivům (rámeček 1).

Graf č. 1: Domácí emise skleníkových plynů v EU-27 podle odvětví (2019–2021)¹¹

⁸ Spojené království bylo součástí společného cíle EU pro rok 2020 spolu s 27 členskými státy EU.

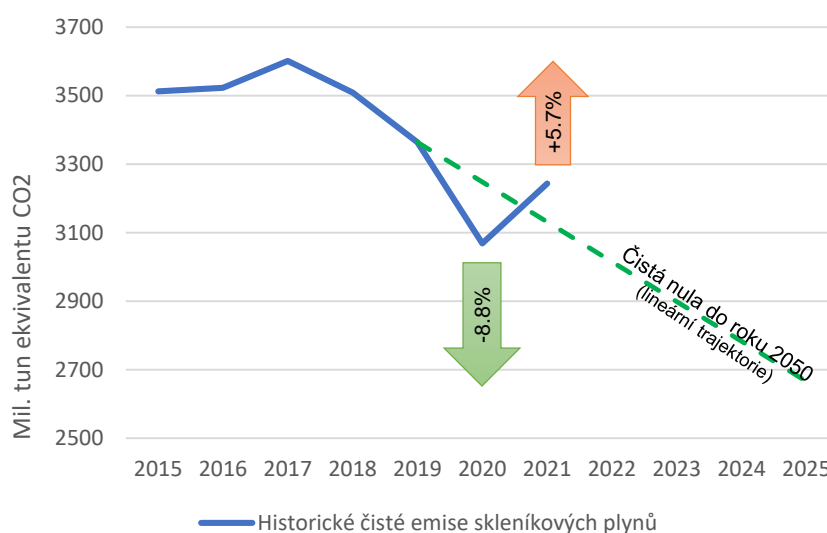
⁹ Emise a pohlcování skleníkových plynů pro období 1990–2020 vycházejí z tabulek společného vykazování, které členské státy EU předkládaly sekretariátu UNFCCC do 27. května 2022 v rámci svých inventurních zpráv podle nařízení (EU) č. 525/2013. Číselné údaje se mohou změnit po opětovném předložení na základě pozdějších přezkumů.

¹⁰ Údaje o čistých emisích skleníkových plynů pro rok 2021 vycházejí z přibližných inventur skleníkových plynů předložených podle nařízení (EU) 2018/1999.

¹¹ Evropská agentura pro životní prostředí (EEA): inventura skleníkových plynů pro rok 2022 a přibližná inventura skleníkových plynů EU za rok 2021 na základě údajů předložených členskými státy. Poznámky: 1) Odvětví energetiky se týká výroby elektřiny a tepla a rafinace ropy. 2) Průmysl zahrnuje spalování paliv ve výrobě a stavebnictví a emise při průmyslových procesech a používání výrobků. 3) Budovy zahrnují emise ze spotřeby energie v obytných budovách a budovách terciárního sektoru a ze spotřeby energie v zemědělství a rybolovu.

Intenzita emisí skleníkových plynů v ekonomice – poměr mezi emisemi a HDP – se oproti roku 2019 snížila o 7 g ekv. CO₂/EUR. Celkově byly čisté domácí emise v EU v roce 2021, včetně LULUCF, o 30 % nižší než v roce 1990, což v zásadě odpovídá trajektorii pro dosažení cíle EU snížit emise o 55 % do roku 2030. Snižování je však třeba výrazně urychlit (graf č. 2). Evropská komise předložila v roce 2021 balíček návrhů na úpravu politik, aby tyto politiky mohly splnit aktualizované cíle EU v oblasti klimatu.

Graf č. 2: Čisté domácí emise skleníkových plynů v EU-27 (včetně LULUCF)¹²

V EU vyprodukovali provozovatelé letadel v roce 2021 ověřené emise ve výši 26,87 milionu tun CO₂, což je o 8,7 % více než 24,71 milionu tun vykázaných v roce 2020, ale stále o 61 % méně než 68,2 milionu tun CO₂ v roce 2019, tedy před pandemií. Systém EU ETS se od roku 2021 již nevztahuje na lety ze Spojeného království. Bez nich se emise z letectví v rámci systému ETS zvýšily přibližně o 30 % ve srovnání s rokem 2020 a snížily o 50 % ve srovnání s rokem 2019.¹³

Námořní doprava je významným zdrojem emisí CO₂, neboť produkuje přibližně 3–4 % celkových emisí CO₂ v EU. Rejdařské společnosti vykázaly v roce 2021 v porovnání s lety před pandemií pokles emisí z dopravních činností souvisejících s EU v důsledku vystoupení Spojeného království z EU.

Rámeček 1: Dopad nárůstu cen plynu v roce 2021 na emise skleníkových plynů

V roce 2021 dosáhly průměrné velkoobchodní ceny plynu rekordních 49 EUR/MWh (megawatt za hodinu), přičemž denní maxima dosahovala až 183 EUR/MWh. Pro srovnání, ceny plynu se v letech 2010 až 2019 pohybovaly mezi 15 a 25 EUR/MWh a z historického minima 3–4 EUR/MWh v květnu 2020 se rychle vrátily na podobnou úroveň. Prudký nárůst cen způsobilo několik souběžných událostí, včetně chladného počasí na začátku roku, úrovně zásob v EU pod sezónním průměrem, nízké dostupnosti větrné a solární energie v létě a rostoucího geopolitického napětí na hranicích EU. Vysoká cena plynu vedla k výraznému přechodu z plynu na černé a hnědé uhlí v energetické soustavě EU, přičemž černouhelné a hnědouhelné elektrárny zvýšily počet provozních hodin na úkor plynových elektráren. Ve srovnání s rokem 2020 se výroba energie z černého a

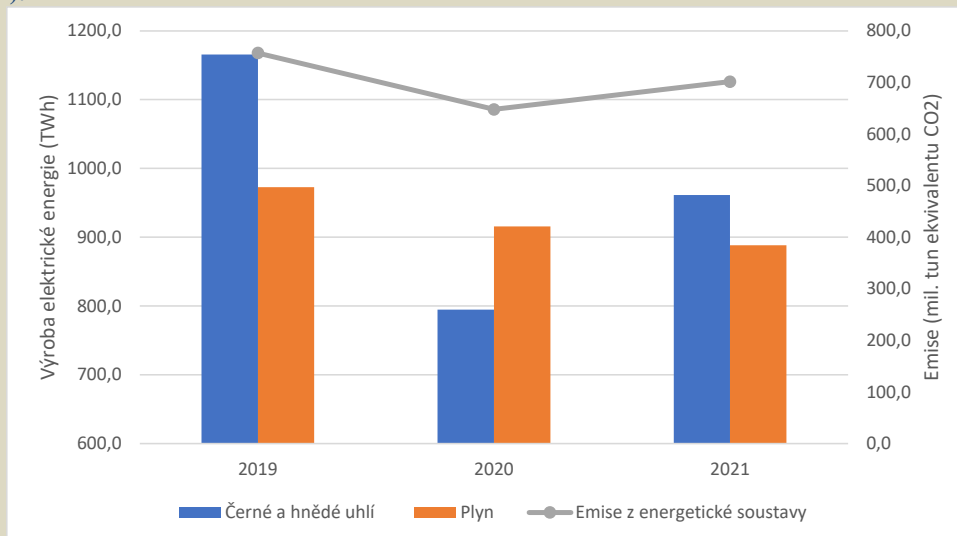
¹² Na základě inventury skleníkových plynů pro rok 2022 a přibližné inventury skleníkových plynů EU za rok 2021 vycházející z údajů předložených členskými státy, s výjimkou mezinárodních zásobníků. Lineární trajektorie nulových čistých emisí do roku 2050 je v souladu s cílem EU snížit emise o 55 % do roku 2030.

¹³ Dvě třetiny dopadu letectví na klima tvoří emise jiné než CO₂, proto je spolunormotvůrci začali brát v potaz v rámci diskusí o balíčku „Fit for 55“ s cílem tyto znečišťující látky s krátkou životností monitorovat a zmírňovat jejich dopady.

hnědého uhlí zvýšila o +68 TWh, což představuje více než polovinu celkového nárůstu výroby (+118 TWh)^(a), zatímco výroba z plynu klesla (-16 TWh). Zbytek dodatečného nárůstu výroby pocházel z obnovitelných zdrojů a jaderné energie (+65 TWh), a to navzdory nižší výrobě větrné energie na pevnině.

Přechod od plynu k černému a hnědému uhlí vedl k tomu, že emise CO₂ z energetické soustavy v roce 2021 vzrostly nad úroveň roku 2020 (+8,3 %). Přesto byly emise CO₂ v tomto odvětví v roce 2021 stále o 7,3 % nižší než v roce 2019^(b) (graf č. 3), a to v návaznosti na dlouhodobou postupnou dekarbonizaci energetické soustavy EU.^(c)

Graf č. 3 - Elektřina vyrobená z černého uhlí, hnědého uhlí a plynu a emise CO₂ v energetické soustavě, 2019–2021^(d).

V roce 2022 přetrvávaly abnormálně vysoké ceny plynu. Ruská invaze na Ukrajinu přispěla k extrémně vysoké cenové nejistotě. V době vytváření tohoto dokumentu trh v krátkodobém horizontu nepředpokládá návrat k minulým cenovým úrovním.

Cílem balíčku „Fit for 55“ a plánu REPowerEU^(e) je snížit závislost EU na dovozu fosilních paliv a dosáhnout klimatického cíle pro rok 2030 urychlením zavádění obnovitelných zdrojů energie, diverzifikací dodávek a výrazným zvýšením energetické účinnosti. Investice do diverzifikace dodávek by měly v budoucnu zabránit uvíznutí aktiv.

^(a) Evropská komise, Čtvrtletní zpráva o trhu s elektřinou, svazek 14 (za čtvrté čtvrtletí roku 2021). Graf č. 18.

^(b) https://ec.europa.eu/clima/news-your-voice/news/emissions-trading-greenhouse-gas-emissions-73-2021-compared-2020-2022-04-25_en

^(c) Emisní trendy v EU-27 pro sektor IPCC 1.A.1.a – Výroba elektřiny a tepla pro veřejnou síť u skleníkových plynů podle Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) – prohlížeč údajů <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/greenhouse-gases-viewer>.

^(d) Pro roky 2019–2020 odpovídají hodnoty emisí CO₂ sektoru IPCC 1.A.1.a. Hodnota pro rok 2021 je extrapolována za předpokladu stejného trendu jako u emisí z protokolu transakcí Evropské unie pro odpovídající odvětví.

^(e) COM/2022/230.

POKROK TÝKAJÍCÍ SE OPATŘENÍ V OBLASTI KLIMATU V EU

EU dosáhla významného pokroku v rámci **Zelené dohody pro Evropu**, která je plánem pro ekologickou a inkluzivní transformaci.

Evropský právní rámec pro klima¹⁴, platný od července 2021, zavádí do právních předpisů cíle EU dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality a snížit emise skleníkových plynů do roku 2030 nejméně o 55 % oproti roku 1990, což je závazek, který EU a její členské státy přijaly v rámci Pařížské dohody.

V roce 2021 Komise navrhla **balíček právních předpisů v oblasti klimatu a energetiky**, aby zajistila, že politický rámec EU bude vhodný pro dosažení vyššího cíle EU v oblasti klimatu do roku 2030. Návrhy jsou projednávány Evropským parlamentem a Radou. V letošním roce došlo k pokroku ohledně dalších ustanovení evropského právního rámce pro klima. V roce 2022 byl jmenován **Evropský vědecký poradní výbor pro změnu klimatu**, který má poskytovat nezávislé vědecké poradenství ohledně opatření EU a cílů v oblasti klimatu. Komise přijala **pokyny pro prověřování z hlediska klimatického dopadu**¹⁵ a aktualizovala své **nástroje zlepšování právní úpravy**¹⁶, aby zajistila, že při posuzování toho, zda jsou návrhy opatření v souladu s klimatickou neutralitou a pokrokem v oblasti přizpůsobení se změně klimatu, bude uplatňovat stejný přístup, jaký je stanoven v právním rámci pro klima.

Přechod ke klimatické neutralitě a odolnosti vůči změně klimatu vyžaduje značné investice.

V roce 2021 předložily členské státy své **plány pro oživení a odolnost** s cílem obnovit své ekonomiky po pandemii. V případě 26 plánů pro oživení a odolnost přijatých do poloviny září 2022 je 40 % celkových plánovaných výdajů vyčleněno na investice v oblasti klimatu, což je více než závazek ve výši 37 % stanovený v nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost (viz kapitola 6)¹⁷.

V květnu 2022 Komise v reakci na narušení trhu s energií způsobené ruskou invazí na Ukrajinu navrhla **plán REPowerEU**¹⁸. Plán odhaduje, že k tomu, aby EU do roku 2027 snížila spotřebu fosilních paliv a aby dovoz ruského plynu klesl o dvě třetiny, jsou zapotřebí dodatečné investice do energetické účinnosti, energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie ve výši 210 miliard EUR. Navrhuje opatření ke snížení emisí a nákladů na energii pro spotřebitele a průmysl, včetně zvýšení cíle v oblasti energetické účinnosti do roku 2030 na 13 % a zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie na spotřebě energie v EU z 22,1 % v roce 2020 na 45 % v roce 2030, což je více než cíl ve výši 40 % stanovený v návrhu balíčku „Fit for 55“.¹⁹ EU by mohla na dovozu ruských fosilních paliv ušetřit téměř 100 miliard EUR ročně.

Částka 225 miliard EUR, která zbývá v Nástroji pro oživení a odolnost), bude k dispozici pro opatření v rámci plánu REPowerEU. Plán navrhuje zvýšit financování v rámci Nástroje pro oživení a odolnost o dalších 20 miliard EUR v podobě grantů z prodeje povolenek z rezervy tržní stability systému EU ETS. Členské státy by také mohly na cíle programu REPowerEU přesměrovat některé finanční prostředky EU. Do projektů v oblasti klimatu se pumpuje více peněz než kdykoli předtím. Na opatření

¹⁴ Nařízení (EU) 2021/1119 („evropský právní rámec pro klima“), Úř. věst. L 243, 9.7.2021, s. 1.

¹⁵ Sdělení Komise, kterým se vydávají technické pokyny k prověřování infrastruktury z hlediska klimatického dopadu v období 2021–2027 (2021/C 373/01, Úř. věst. C 373, 16.9.2021, s. 1) a kterým se provádí čl. 5 odst. 5 evropského právního rámce pro klima.

¹⁶ Sdělení Komise – Zlepšování právní úpravy: společně v zájmu lepší tvorby právních předpisů, pokyny pro zlepšování právní úpravy a soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy z listopadu 2021.

¹⁷ V souladu s podmínkami uvedenými v přílohách prováděcích rozhodnutí Rady, kterými se schvalují národní plány pro oživení a odolnost.

¹⁸ COM/2022/230 final; COM/2022/240 final.

¹⁹ Směrnice 2009/28/ES.

v oblasti klimatu je vyčleněno nejméně 30 % rozpočtu EU na období 2021–2027 (což je největší podíl v historii) a nástroje NextGenerationEU (oproti 20 % v období 2014–2020) (viz kapitola 6).

Komise v červenci přijala sdělení o bezpečné zimě díky úsporám energie²⁰, včetně plánu na snížení poptávky po plynu a návrhu nařízení o koordinovaných opatřeních na snížení poptávky po plynu²¹. Členské státy přijímají opatření ke snížení spotřeby energie.

Komise letos v rámci Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu navrhla **nový rámec EU pro městskou mobilitu** a akční plán pro zvýšení dálkové a přeshraniční železniční dopravy, aby se cestování po železnici stalo atraktivnější pro cestující.

INVESTICE DO INOVACÍ

Inovační fond systému ETS nadále poskytuje podporu průmyslu EU pro vývoj špičkových technologií a pro rozšíření inovací v oblasti obnovitelného vodíku a dalších čistých technologií. Od prvního kola udělování grantů se dostupné finanční prostředky zvýšily o více než 50 %, což představuje velkou podporu pro dekarbonizaci průmyslu v EU a doplňuje nástroje, jako je program Horizont Evropa (viz kapitola 6).

UVOLNĚNÍ VĚTŠÍHO MNOŽSTVÍ SOUKROMÉHO KAPITÁLU DO OBLASTI ZELENEHO FINANCOVÁNÍ

Komise pracuje na sladění pravidel kapitálového trhu s cíli v oblasti klimatu, včetně provádění obnovené strategie udržitelného financování²². Komise navrhla směrnici o podávání zpráv podniků o udržitelnosti²³ k zajištění srovnatelných informací týkajících se klimatu, směrnici o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti²⁴ a cílené změny pravidel EU v odvětví bankovníctví²⁵ a pojišťovnictví²⁶, aby se zajistilo, že do svého řízení a činnosti začlení rizika související s klimatem.

Komise navrhla zvláštní úpravu určitých činností v oblasti energetiky podle nařízení o taxonomii.²⁷ Shromáždila podklady pro případné legislativní návrhy týkající se úvěrových hodnocení a ratingů v environmentální, sociální a správní oblasti²⁸, jakož i pro přezkum makroobezřetnostního rámce.²⁹

POSÍLENÍ SOCIÁLNÍ SPRÁVEDLNOSTI A EKONOMICKÉ ODOLNOSTI

Aby byla ekologická transformace úspěšná, musí být spravedlivá a inkluzivní v souladu s Evropským pilířem sociálních práv a podporovat ty, kteří čelí největším problémům. Geopolitická situace a vývoj cen energií zdůrazňují potřebu urychlit transformaci a zároveň budovat sociální a ekonomickou odolnost.

²⁰ COM(2022) 360 final.

²¹ COM(2022) 361 final.

²² SWD (2021) 180 final.

²³ https://ec.europa.eu/info/publications/210421-sustainable-finance-communication_en#csrd

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0071>

²⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/211027-banking-package_en

²⁶ https://ec.europa.eu/info/publications/210922-solvency-2-communication_en

²⁷ Nařízení (EU) 2020/852 a nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2022/1214.

²⁸ https://ec.europa.eu/info/consultations/finance-2022-esg-ratings_en

²⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13188-Evropsky-bankovni-sektor-prezkum-makroobezretnostnich-pravidel-k-omezeni-systematickeho-rizika_cs

V červnu 2022 bylo přijato doporučení Rady ohledně **zajištění spravedlivé transformace na klimatickou neutralitu**³⁰, které má členským státům poskytnout vodítko při navrhování a provádění balíčků politik týkajících se zaměstnanosti, dovedností, sociálních a distribučních aspektů transformace³¹. Vzhledem k rostoucím cenám energie zavádějí členské státy opatření, která mají lidem s nízkými příjmy zajistit přístup k energii a dopravě. Rada finančních nástrojů EU nabízí podporu sociálně spravedlivé transformace (kapitola 6)³².

ZAPOJENÍ LIDÍ

Základním faktorem transformace na klimaticky neutrální společnost jsou lidé: to, jak vyrábíme, spotřebováváme, pohybujeme se, vytápíme a chladíme své domovy, pracujeme a žijeme společně. Aktivní účast veřejnosti je prvotní. **Evropský klimatický pakt**³³ dává každému možnost vyjádřit se a poskytuje platformu pro navrhování nových opatření v oblasti klimatu, posilování činností, sdílení informací a znalostí, zahájení a propojení občanských aktivit a prezentaci řešení.

Pilotní fáze se zaměřila na převedení vědeckých poznatků a politiky týkajících se klimatu do našeho každodenního života. Ambasadory klimatického paktu je nyní téměř 1 000 lidí ze všech společenských vrstev, od skautů po starosty, kteří působí v místních komunitách, vytvářejí sítě a vyměňují si znalosti napříč Evropou. Pakt vytvořil systém pro závazky jednotlivců a organizací. Díky individuálním závazkům, které byly shromážděny ve spolupráci s platformou „Count Us In“³⁴, učinilo doposud téměř 54 000 Evropanů více než 3 miliony „kroků“ ke snížení emisí CO₂. Více než 300 organizací (včetně Evropské komise) nebo skupin učinilo celkem 1 800 závazků, že se vydají cestou klimatické neutrality. Představováním iniciativ pakt inspiruje ostatní k činnosti.

MOBILIZACE MĚST

Mise týkající se klimaticky neutrálních a inteligentních měst vybrala 100 různých měst v Evropě, která se mají do roku 2030 stát klimaticky neutrálními, a to sociálně inkluzivním způsobem. Města využívají individuálně uzpůsobenou podporu poskytovanou platformou NetZeroCities³⁵ a podílejí se na vytváření „klimatických smluv pro města“ s pomocí akčních plánů a investičních strategií.

³⁰ Doporučení Rady 2022/C 243/04

³¹ Provádění bude sledováno prostřednictvím integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu.

³² COM(2021) 801 final.

³³ https://europa.eu/climate-pact/index_en

³⁴ https://europa.eu/climate-pact/pledges/individual-pledging_cs

³⁵ <https://netzerocities.eu/>

2 SYSTÉM EU PRO OBCHODOVÁNÍ S EMISEMI

Do roku 2021 se díky systému EU ETS podařilo snížit emise ze stacionárních zařízení o 34,6 %³⁶ oproti úrovni z roku 2005. Současně členské státy od roku 2013 získaly více než 100 miliard EUR ve formě příjmů z dražeb, které jsou k dispozici pro další opatření v oblasti klimatu a transformace energetiky.

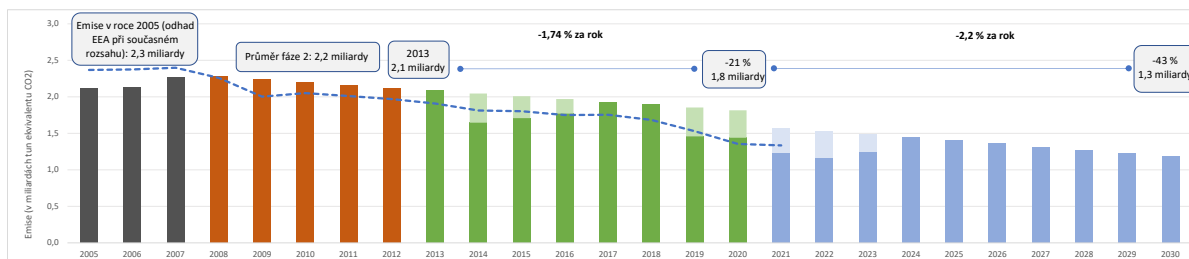
V roce 2021 emise v rámci systému EU ETS oproti roku 2020 mírně vzrostly, což odráží jak hospodářské oživení po pandemii COVID-19, tak rozvíjející se energetickou krizi. Ačkoli emise v roce 2021 měly ve srovnání s emisemi v roce 2019 před pandemií klesající tendenci, je třeba v odvětvích zahrnutých do systému ETS přijmout další opatření, aby byl splněn cíl v oblasti klimatu do roku 2030. To je cílem balíčku, který Evropská komise navrhla v roce 2021 k realizaci Zelené dohody pro Evropu a o němž v současné době jedná Evropský parlament a Rada. Patří do něj reforma systému ETS, posílení stropu a rozšíření systému na emise z námořní dopravy, a dále paralelní systém pro budovy a silniční dopravu.

TRENDY V OBLASTI EMISÍ

V roce 2021 vyprodukovala stacionární zařízení emise v množství 1 335 milionů tun ekvivalentu CO₂. To je o 6,6 % více než emise v roce 2020, ale stále o 5,6 % méně než v roce 2019³⁷. V roce 2021 došlo v odvětví energetiky k nárůstu o 8,4 %, a to zejména v důsledku přechodu od využívání zemního plynu k uhlí v souvislosti s nárůstem cen plynu a vyšší poptávkou po elektřině, která měla podpořit hospodářské oživení po pandemii. Celkové emise v odvětví energetiky v roce 2021 však byly stále o 8,1 % nižší než v roce 2019, přičemž poptávka po elektřině byla v těchto dvou letech velmi podobná.

Emise z průmyslu v rámci systému ETS byly v roce 2021 rovněž vyšší (o 4,6 %) než v roce 2020, ale o 2,6 % nižší než v roce 2019. Vysoké nárůsty byly zaznamenány ve většině odvětví, včetně hutnictví železa a oceli a chemického průmyslu. Objem emisí z letectví v rámci systému EU ETS se po více než 60% poklesu v roce 2020 znovu zvedl o 30 % v roce 2021, ale zůstal o 50 % nižší než v roce 2019.³⁸

Graf č. 4: Ověřené emise v rámci systému ETS za období 2005–2021, odhady emisí při stávajících opatřeních v období 2021–2030 předložené členskými státy, strop systému ETS ve fázích 2, 3 a 4 a kumulovaný přebytek povolenek v rámci systému ETS v období 2008–2021, včetně Spojeného království (Severní Irsko), Norska a Islandu. Pozn.: úprava pro strop ve fázi 4

³⁶ Aktualizace zohledňující odchod Spojeného království z EU a ETS.

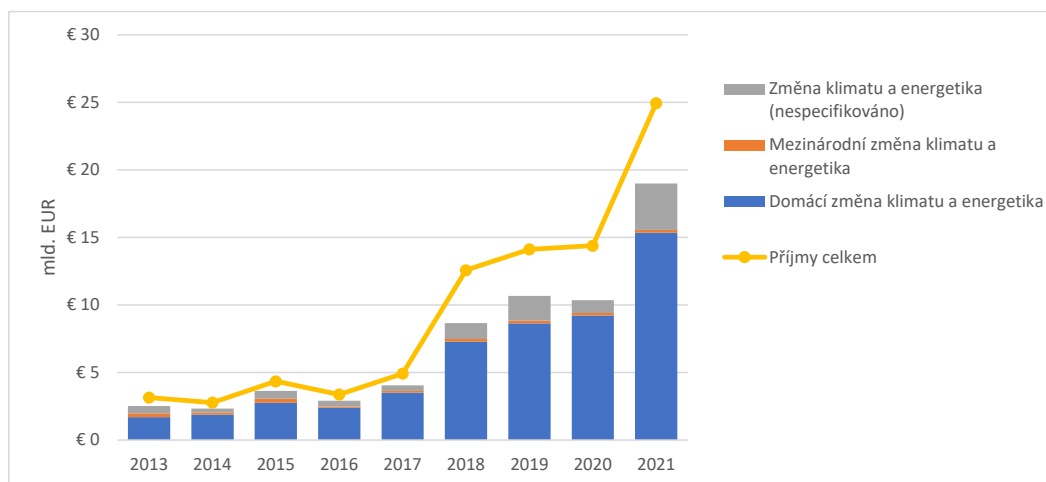
³⁷ Spojené království již není od roku 2021 součástí systému EU ETS. Srovnání s rokem 2020 je odpovídajícím způsobem upraveno.

³⁸ Srovnání s upravenými ověřenými emisemi v letech 2020 a 2019, které zahrnují pouze odlety do Spojeného království a 0,3 milionu tun ekvivalentu CO₂ v rámci švýcarského systému ETS.

ZDROJE VYTVOŘENÉ SYSTÉMEM ETS

Systém EU ETS uplatňuje zásadu „znečišťovatel platí“, ale zároveň vytváří značné zdroje pro opatření v oblasti klimatu (viz kapitola 6).

Graf č. 5: Příjmy z dražeb a jejich vykázané využití, 2013–2021 (v mld. EUR), EU-27

Vzhledem k tomu, že se cena uhlíku v průběhu roku 2021 zvýšila, vzrostly i příjmy z dražeb v rámci systému ETS, které dosáhly celkové výše přibližně 31 miliard EUR³⁹. To znamená, že se příjmy oproti 16,5 miliardám EUR získaným v roce 2020 téměř zdvojnásobily. Z těchto 31 miliard EUR šlo 25 miliard EUR přímo do 27 členských států. V roce 2021 tyto státy vykazaly, že v průměru 76 % příjmů bylo vynaloženo na klimatické a energetické účely,⁴⁰ což je v souladu s průměrem 75 % za období 2013–2020 (graf č. 5). Přibližně 24 % příjmů členských států je vyčleněno na konkrétní opatření v oblasti klimatu a energetiky, 25 % připadá na účelové fondy pro životní prostředí a 51 % na vnitrostátní rozpočty.

Několik členských států použilo v roce 2021 příjmy z dražeb také ke zmírnění sociálních dopadů cenové krize v energetice.

OPATŘENÍ V OBLASTI LETECKÉ A NÁMOŘNÍ DOPRAVY

Emise z mezinárodní letecké dopravy mimo Evropu, tj. z letů přilétajících do Evropského hospodářského prostoru a letů odlétajících do zemí mimo EHP, s výjimkou letů do Spojeného království a Švýcarska, nejsou v současnosti v rámci systému EU ETS hodnoceny, a to v souladu s ustanovením o dočasném pozastavení ve směrnici o systému EU ETS.

Návrh Komise na rozšíření systému EU ETS o emise z námořní dopravy nyní projednávají Evropský parlament a Rada. Návrh vychází z nařízení o monitorování, vykazování a ověřování⁴¹, podle něhož se od roku 2018 sledují emise CO₂ z velkých lodí, které se zastavují v přístavech EU. EU nadále podporuje rozvoj ambiciózních opatření v rámci strategie Mezinárodní námořní organizace pro snižování emisí skleníkových plynů, jako jsou možné normy pro intenzitu emisí skleníkových plynů z paliv a tržní opatření.

³⁹ EU-27 + země EHP.

⁴⁰ Zbývajících 24 % nemusí být nutně vynaloženo na jiné účely. Část bude použita v pozdějších letech nebo bude začleněna do obecného rozpočtu, který se používá na více účelů, včetně změny klimatu a energetiky.

⁴¹ Nařízení (EU) 2015/757.

TRH S UHLÍKEM V EU

Cena uhlíku v EU vykazuje od roku 2018 konzistentně rostoucí trend. V roce 2021 se nadále zvyšovala v důsledku vysokých cen plynu a očekávání trhu ohledně zvýšených ambicí v oblasti klimatu do roku 2030 a souvisejících politických reforem. Vyšší cena uhlíku přispěla ke zvýšení velkoobchodních cen elektřiny, ale v mnohem menší míře než zvýšení cen plynu. Ve sdělení o cenách energie z října 2021 Komise odhadla, že vliv zvýšení ceny plynu na cenu elektřiny bude devětkrát vyšší než vliv zvýšení ceny uhlíku⁴². Ceny plynu od té doby nadále prudce rostly, zatímco ceny v systému ETS zůstávaly v podobném rozmezí. Zpráva Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy, dokončená v březnu 2022, vyloučila, že by při zvyšování cen uhlíku hrály jakoukoli roli spekulace⁴³ (viz Zpráva o trhu s uhlíkem)⁴⁴.

⁴² COM(2021) 660 final.

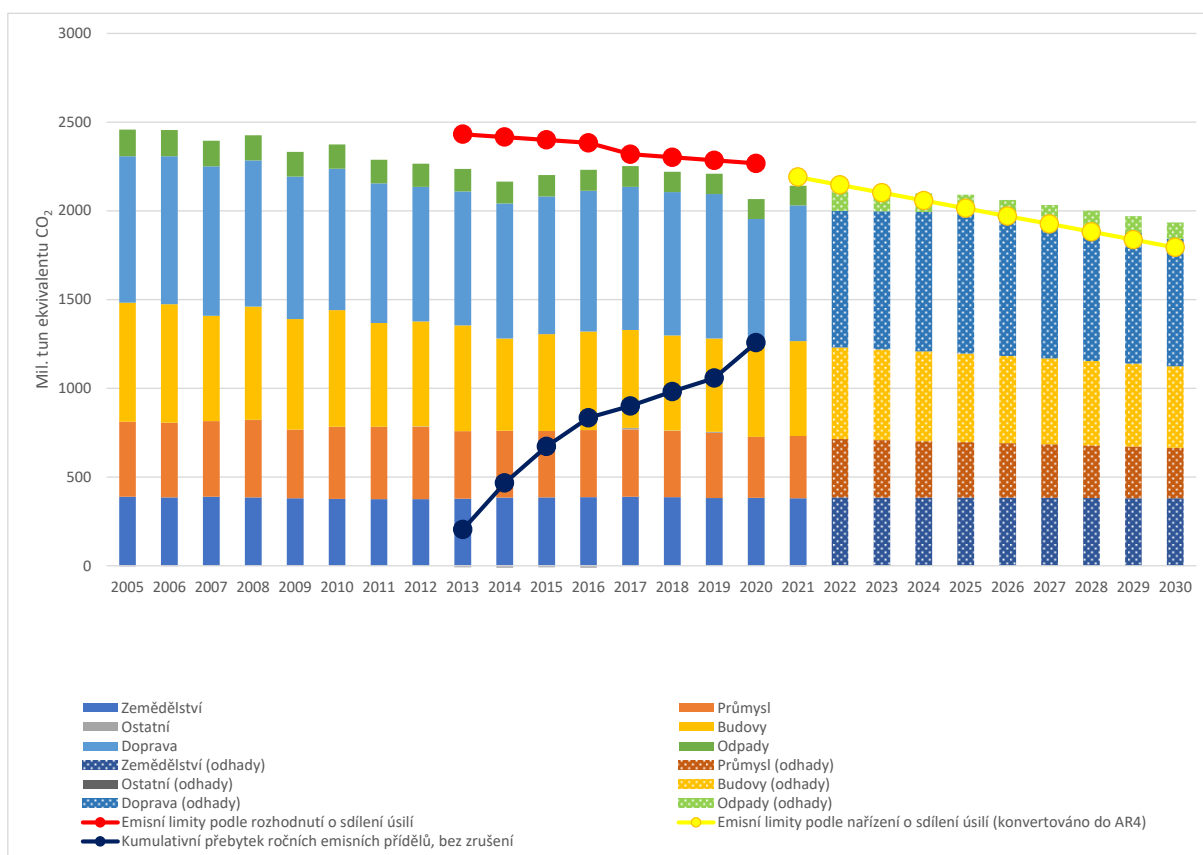
⁴³ <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-publishes-its-final-report-eu-carbon-market>

⁴⁴ COM(2022) 516.

3 EMISE V RÁMCI SDÍLENÍ ÚSILÍ

V odvětvích, na něž se vztahuje sdílení úsilí, jsou emise v rámci EU od roku 2013 pod ročním limitem, jak znázorňuje graf č.6. Emise v EU-27, na které se vztahuje rozhodnutí o sdílení úsilí⁴⁵, byly v roce 2020 o 16,3 % nižší než v roce 2005; EU překročila svůj cíl pro rok 2020 o šest procentních bodů. Po výrazném poklesu emisí v roce 2020 v důsledku pandemie se emise v odvětvích, na které se vztahuje nařízení o sdílení úsilí, v roce 2021 opět zvýšily. Na základě přibližných údajů byly emise v rámci sdílení úsilí, v roce 2021 o 3,5 % vyšší než v roce 2020. Nejvýrazněji se zvýšily emise z dopravy (o více než 7 % oproti roku 2020), následované emisemi z budov (nárůst o 3,1 %). V odvětví zemědělství došlo v roce 2021 k mírnému poklesu emisí oproti roku 2020, a to o více než 0,3 %, celkově však byl pokles oproti roku 2005 malý (přibližně 2 %).

Graf č. 6: Emise v odvětvích, na něž se vztahují právní předpisy o sdílení úsilí v období 2005–2030, a roční emisní přídělí, EU-27 (v milionech tun ekvivalentu CO₂) (viz podrobnosti v pracovním dokumentu útvarů Komise).⁴⁶

VÝSLEDKY ROZHODNUTÍ O SDÍLENÍ ÚSILÍ ZA OBDOBÍ 2013–2020

Všechny členské státy splnily své povinnosti v rámci sdílení úsilí ve všech letech v období 2013 až 2019. Malta každoročně překračovala své roční emisní přídělí, ale deficit pokrývala nákupem ročních

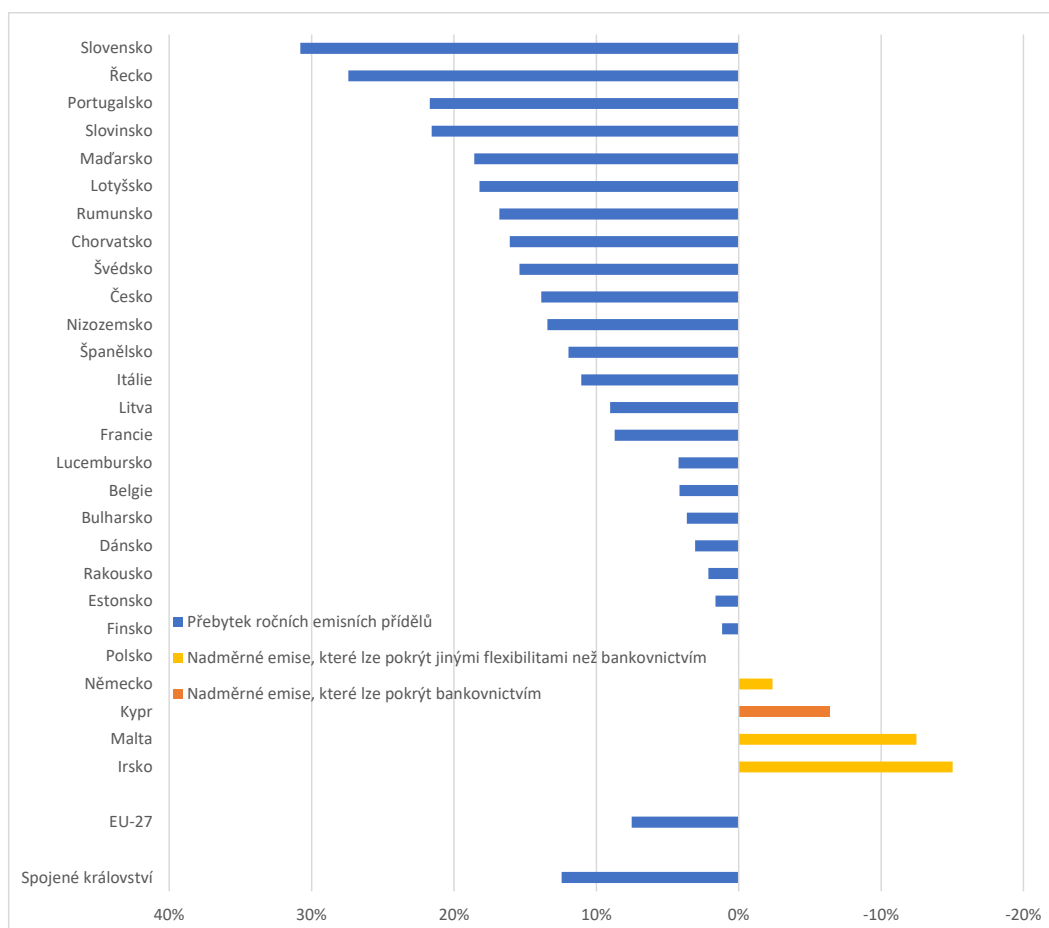
⁴⁵ Rozhodnutí č. 406/2009/ES.

⁴⁶ Na základě prognóz vykázaných členskými státy podle nařízení (EU) 2018/1999, které sestavila a zkontrolovala Evropská agentura pro životní prostředí. Číselné údaje zahrnují pouze EU-27.

emisních přidělů od Bulharska. V roce 2019 překročily své roční emisní přiděly také Rakousko, Belgie, Kypr, Estonsko, Finsko a Lucembursko, které však k pokrytí deficitu použily uspořené přebytky z předchozích let. Německo a Irsko neměly dostatečný přebytek úspor, aby pokryly svůj deficit. Německo převedlo roční emisní přiděly z roku 2020, aby splnilo svou povinnost na rok 2019, zatímco Irsko využilo ke splnění svých povinností mezinárodní kredity z mechanismu čistého rozvoje. Všechny členské státy s výjimkou Maďarska, Švédska a Spojeného království uložily přebytečné roční emisní přiděly pro případné využití v roce 2020.

Probíhá **cyklus plnění povinností pro rok 2020**, který je posledním rokem podle rozhodnutí o sdílení úsilí. Na základě ročního přezkumu inventury emisí podle rozhodnutí o sdílení úsilí překročily emise příslušné roční emisní přiděly ve čtyřech členských státech (graf č. 7). Emise Kypru překročily jeho roční emisní přiděly o 6 %; Kypr má dostatečný přebytek ročních emisních přidělů z předchozích let, aby v roce 2020 splnil své povinnosti. Vzhledem k tomu, že Německo převedlo část svých ročních emisních přidělů na rok 2020 kvůli splnění povinností v roce 2019, jeho emise na rok 2020 překračují zbývající roční emisní přiděly na rok 2020 o 2 %. Malta a Irsko překročily své roční emisní přiděly o 12 % a 15 %, a spolu s Německem budou muset v roce 2020 nakoupit roční emisní přiděly od jiných členských států a/nebo použít mezinárodní kredity, aby splnily své povinnosti, protože nemají dostatečné přebytky ročních emisních přidělů započítané z předchozích let.

Graf č. 7: Rozdíl mezi cílem členských států pro rok 2020 podle rozhodnutí o sdílení úsilí a emisemi v odvětvích, na něž se vztahuje sdílení úsilí v roce 2020 (v procentech emisí z roku 2005).⁴⁷

⁴⁷ Podle prováděcího rozhodnutí Komise (EU) 2022/1953.

POKROK V PLNĚNÍ CÍLŮ DO ROKU 2030 PODLE NAŘÍZENÍ O SDÍLENÍ ÚSILÍ

Od roku 2021 stanoví nařízení o sdílení úsilí⁴⁸ vnitrostátní emisní cíle pro rok 2030 a roční emisní přiděly pro každý rok v období 2021–2030, včetně Islandu a Norska⁴⁹.

Členské státy plánují a provádějí politiky a opatření, aby dosáhly svých současných cílů v rámci sdílení úsilí stanovených pro rok 2030 podle nařízení o sdílení úsilí. Souhrnně za EU-27 by současné vnitrostátní politiky snížily emise do roku 2030 o 22 % ve srovnání s rokem 2005 (graf č. 8), což je výrazně pod současným cílem celkového snížení emisí v rámci sdílení úsilí o 29 %. Pokud by členské státy provedly všechny dodatečné politiky, které uvedly ve zprávách, splnila by EU pouze cíl snížení o 29 % podle stávajícího nařízení o sdílení úsilí. Komise navrhla změnit nařízení o sdílení úsilí tak, aby bylo dosaženo vyšší ambice pro rok 2030, tj. alespoň 55% snížení domácích emisí skleníkových plynů, přičemž navrhla zvýšit cíl pro rok 2030 pro odvětví, na něž se vztahuje sdílení úsilí, na 40% snížení emisí ve srovnání s rokem 2005. O tomto návrhu jednájí Evropský parlament a Rada.

Z toho vyplývá, že členské státy musí v aktualizovaných integrovaných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu bezprostředně plánovat a provádět další opatření v oblasti klimatu v odvětvích, na něž se vztahuje sdílení úsilí. Vzhledem k tomu, že členské státy musí předložit návrhy aktualizovaných plánů do 30. června 2023⁵⁰, připravuje Komise pokyny, které jim pomohou při přípravě.

Přibližné údaje z inventury za rok 2021 ukazují, že čtyři členské státy podle očekávání překročí své stávající roční emisní přiděly pro tento rok, a to o 1 procentní bod v případě Česka, o 2 procentní body v případě Itálie, o 5 procentních bodů v případě Irska a o 14 procentních bodů v případě Kypru. Vzhledem k tomu, že rok 2021 je prvním rokem podle nařízení o sdílení úsilí, případný zbývající přebytek v rámci rozhodnutí o sdílení úsilí se nepřenáší. Členské státy však budou moci podle nařízení o sdílení úsilí využít i další flexibilní možnosti.

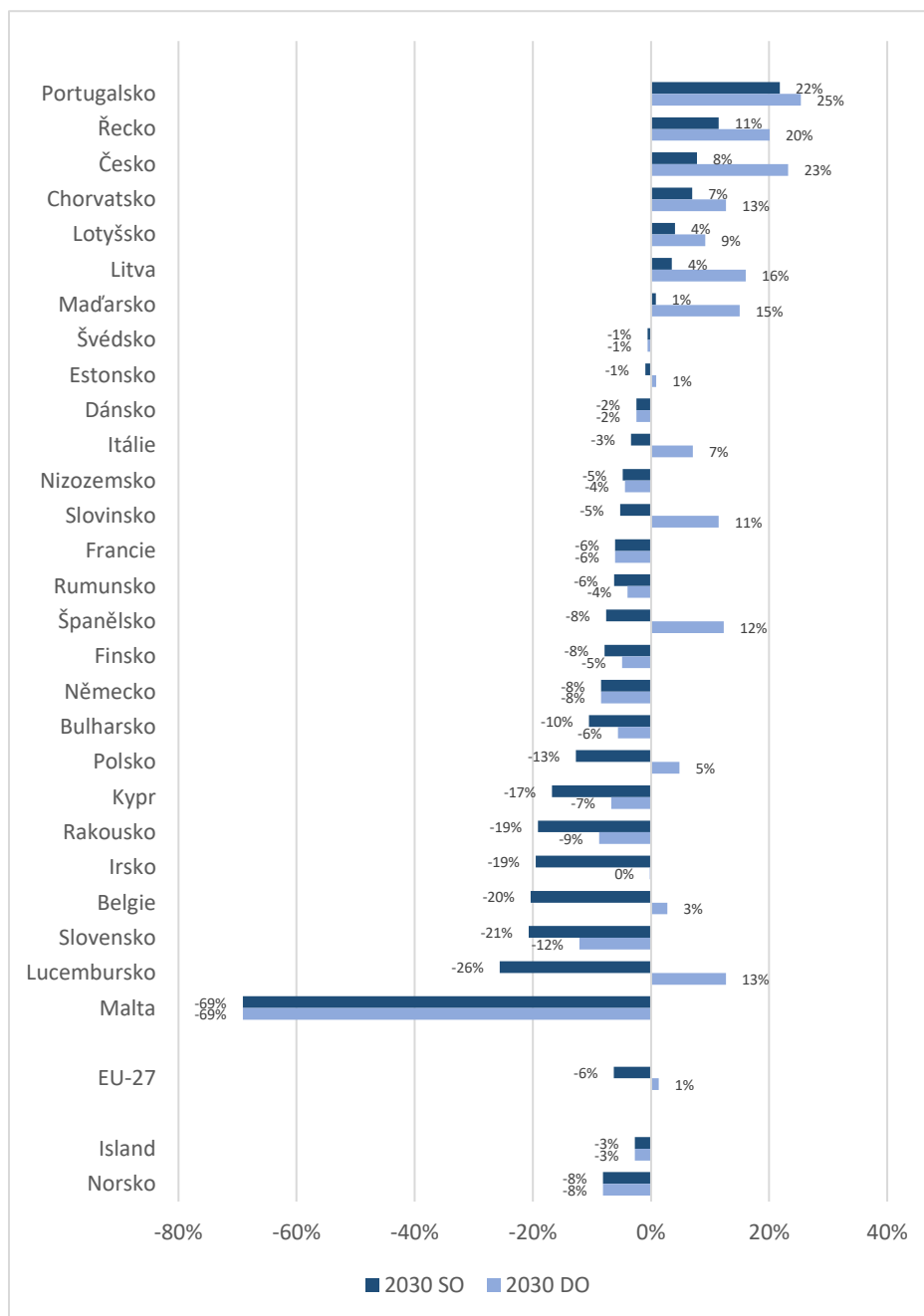
Graf č. 8: Rozdíl mezi cíli podle nařízení o sdílení úsilí pro rok 2030 a odhadovanými emisemi⁵¹ při stávajících opatřeních a při dodatečných opatřeních jako procentuální podíl emisí z roku 2005 pro EU-27, Island a Norsko. Kladné hodnoty označují předpokládané překročení cílů; záporné hodnoty znamenají, že cíle nebudou splněny.

⁴⁸ Nařízení (EU) 2018/842.

⁴⁹ Nařízení o sdílení úsilí již neumožňuje členským státům využívat mezinárodní kredity k dosažení jejich cílů, ale mohou kompenzovat část svých emisí skleníkových plynů v odvětvích, na něž se vztahuje sdílení úsilí, čistým pohlcováním v odvětví LULUCF a v případě některých členských států zrušením povolenek ve stávajícím systému EU ETS.

⁵⁰ Článek 14 nařízení (EU) 2018/1999.

⁵¹ Členské státy předložily své emisní prognózy do března 2021. Dánsko, Irsko, Lotyšsko a Island předložily v roce 2022 aktualizované zprávy z důvodu podstatných změn. Chybějící „odhady při dodatečných opatřeních“ a „odhady při stávajících opatřeních“ doplnila agentura EEA. Původní údaje mají odlišnou metriku, která je přibližně korigována konverzí. Rozdíly jsou zde uvedeny pouze pro ilustraci. Další podrobnosti jsou uvedeny v příloze.

POLITIKY V KLÍČOVÝCH ODVĚTVÍCH

– Doprava

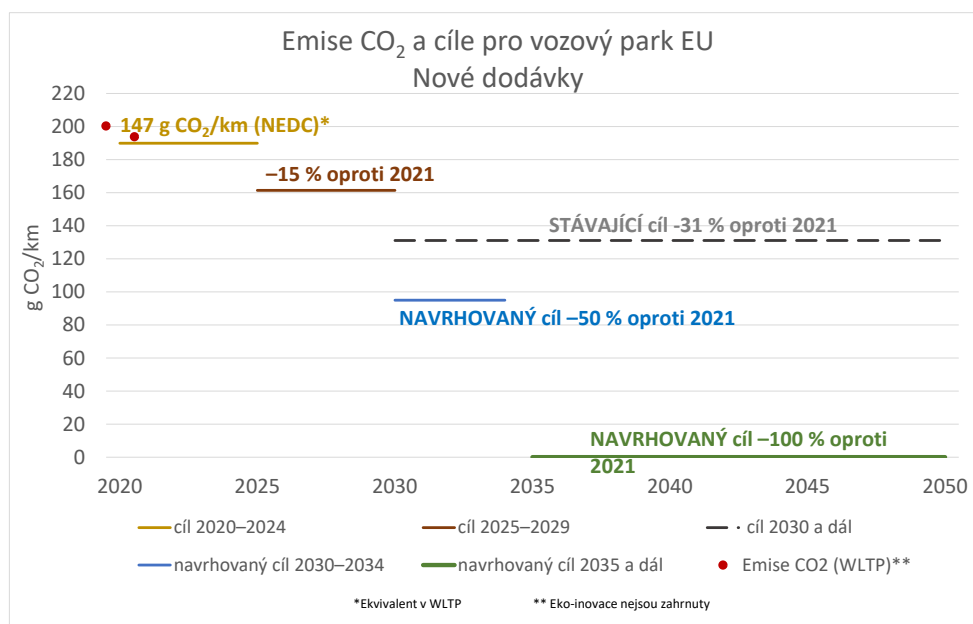
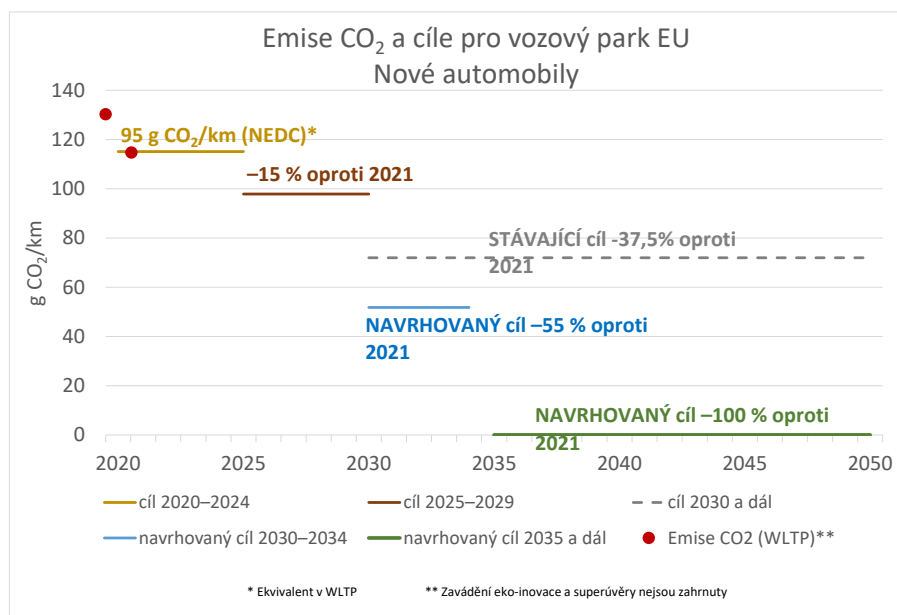
Klíčovými faktory pro snižování emisí ze silniční dopravy jsou emisní normy CO₂ pro nové osobní automobily a dodávky a pro těžká vozidla. Průměrné emise u nových osobních automobilů klesly ze 130,3 g CO₂/km podle WLTP⁵² (tj. 107,5 g CO₂/km podle NEDC⁵³) v roce 2020 na 114,7 g CO₂/km v

⁵² Celosvětově harmonizovaný zkušební postup pro lehká vozidla.

⁵³ Postup zkoušky nového evropského jízdního cyklu.

roce 2021, podle předběžných údajů z monitorování za rok 2021⁵⁴. Díky přísnějším cílům EU v oblasti emisí CO₂ pro celý vozový park, které platí od roku 2020, pokračuje od roku 2019 strmý trend snižování emisí CO₂ u nových automobilů registrovaných v EU. Kromě toho se výrazně zvýšil podíl bateriových elektromobilů. V roce 2021 tvořily 10 % nově registrovaných automobilů v EU elektromobily na baterie (oproti 2 % v roce 2019 a 6 % v roce 2020). Z předběžných údajů vyplývá, že v roce 2021 se průměrné emise u dodávek rovněž sníží na 193,8 g CO₂/km WLTP z 200,3 g CO₂/km podle WLTP (tj. 155,0 g CO₂/km podle NEDC) v roce 2020, a to i díky přísnějším cílům platným od roku 2020 (graf č. 9).

Graf č. 9: Emise CO₂ a cíle EU pro celý vozový park, osobní automobily a dodávky

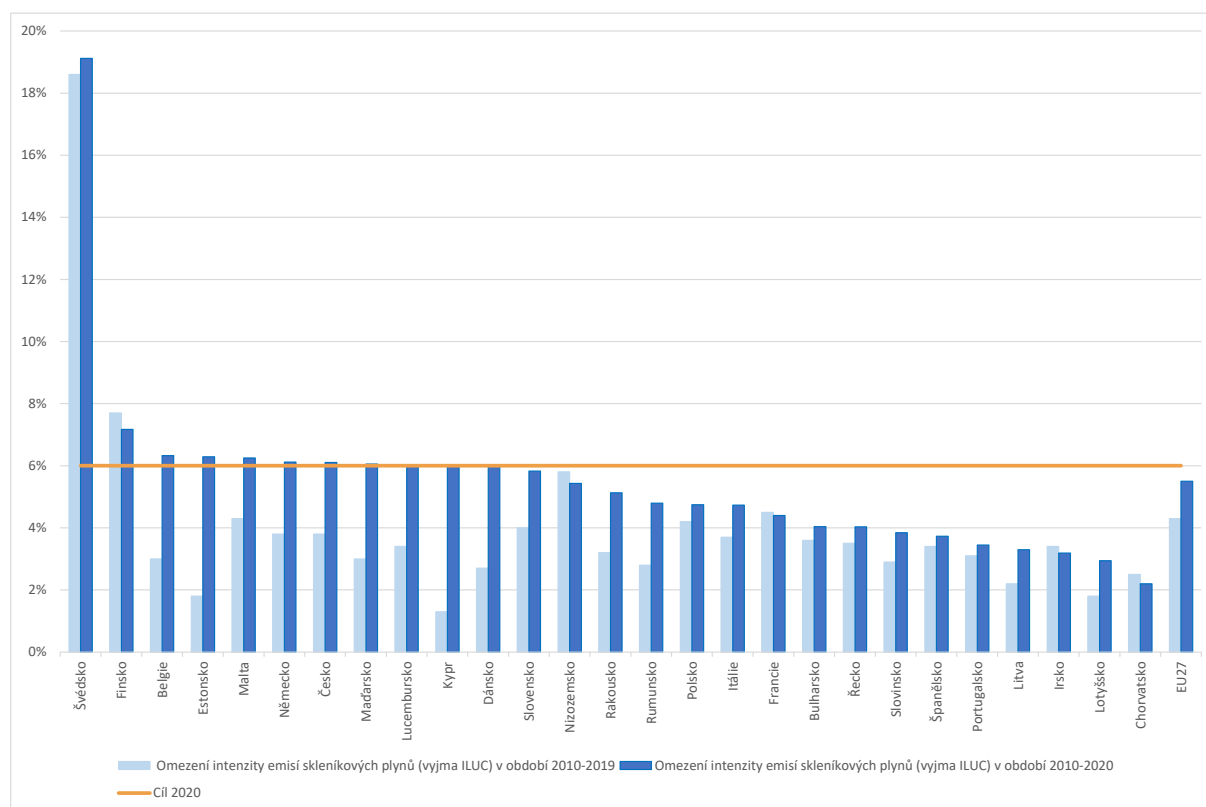

⁵⁴ Monitorování emisí CO₂ z osobních automobilů a dodávek – nařízení (EU) 2019/631; zveřejněno agenturou EEA.

Těžká vozidla, jako jsou nákladní automobily, těžké dodávky a autobusy, produkují přibližně 30 % všech emisí CO₂ ze silniční dopravy. Stávající právní předpisy vyžadují, aby průměrné emise CO₂ ve vozovém parku výrobce nových těžkých nákladních vozidel klesly do roku 2025 o 15 % a do roku 2030 o 30 % ve srovnání s úrovněmi v roce 2019. Očekává se, že legislativní návrh Komise, který má být předložen na konci roku 2022, zpřísní stávající normy a rozšíří jejich působnost na většinu zbývajících skupin těžkých vozidel.

Emise z dopravy rovněž snížila **směrnice o jakosti paliv**, která stanoví, že intenzita emisí skleníkových plynů během životního cyklu paliv musí být do roku 2020 snížena o 6 % ve srovnání s rokem 2010. Průměrná intenzita emisí skleníkových plynů z paliv dodávaných v roce 2020 byla o 5,5 % nižší než v roce 2010. Pokrok dosažený dodavateli paliv v EU se v jednotlivých členských státech značně liší (graf č. 10).

Graf č. 10: Snížení intenzity emisí skleníkových plynů z paliv dosažené dodavateli paliv v EU-27 v letech 2010–2019 a 2010–2020 (zdroj: agentura EEA)

- Fluorované skleníkové plyny

Fluorované skleníkové plyny („F-plyny“) mají až 25 000krát větší účinek na globální oteplování než CO₂. Po roce 2014 se desetiletý trend nárůstu emisí F-plynů obrátil díky platnému nařízení o F-plynech (nařízení (EU) č. 517/2014). Emise v EU-27 klesly v období 2014 až 2020 o 20 % a dodávky částečně fluorovaných uhlovodíků (HFC) na trh se v letech 2015 až 2019 snížily o 47 % v ekvivalentu CO₂, zejména v důsledku přechodu chladicích zařízení na alternativy šetrnější ke klimatu. Komise v dubnu 2022 navrhla nové nařízení o F-plynech, které má do roku 2050 přinést další úspory emisí.

- Látky poškozující ozonovou vrstvu

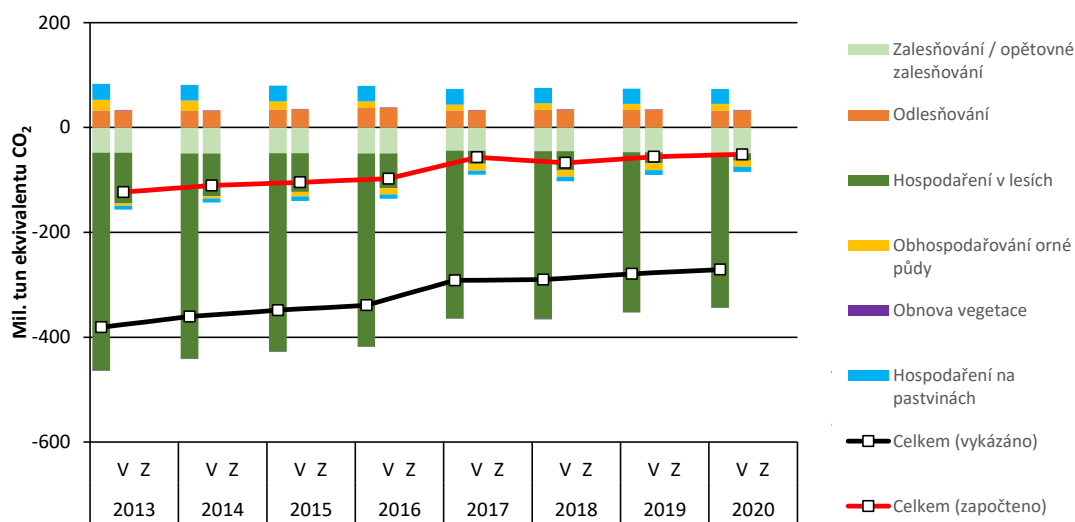
Látky poškozující ozonovou vrstvu jsou rovněž velmi silnými skleníkovými plyny. Jejich používání a výroba v EU se v uplynulých desetiletích snížily o 99 % v rámci celosvětových opatření na ochranu

ozonové vrstvy podle Montrealského protokolu. Největším zbývajícím zdrojem látek poškozujících ozonovou vrstvu v EU jsou izolační pěny z dřívější doby v budovách starších 20 let, které se uvolňují při rekonstrukci nebo demolici budov. Nový návrh nařízení o látkách poškozujících ozonovou vrstvu, který Komise přijala v dubnu 2022, má za cíl zabránit emisím tím, že bude vyžadovat sběr a likvidaci nebo opětovné použití těchto znečišťujících látek.

4 VYUŽÍVÁNÍ PŮDY, ZMĚNY VE VYUŽÍVÁNÍ PŮDY A LESNICTVÍ

Využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF) budou hrát klíčovou roli při dosahování cíle EU v oblasti klimatické neutrality, protože půda může v závislosti na způsobu využití uvolňovat emise skleníkových plynů do atmosféry a zároveň z ní odstraňovat CO₂. V EU vypouští odvětví LULUCF do atmosféry méně skleníkových plynů, než je objem CO₂, který odstraňuje prostřednictvím biogenních procesů, ale v posledních letech došlo k poklesu tohoto přirozeného propadu uhlíku. Členské státy se pro období 2013–2020 zavázaly započítat dodatečná opatření v odvětví LULUCF do vykazovaných emisí skleníkových plynů a pohlcení CO₂, aby bylo možné posoudit cíl podle Kjótského protokolu⁵⁵.

Graf č. 11: Vykázané (V) a předběžně započtené (Z) emise a jejich pohlcení v rámci Kjótského protokolu, druhé kontrolní období, EU-27⁵⁶

Graf č. 11 znázorňuje klesající propad „vykázaných“ emisí a pohlcení emisí podle činností v EU pro druhé kontrolní období Kjótského protokolu (2013–2020). Průměrné čisté pohlcení emisí za dané období činilo 320,2 mil. tun ekvivalentu CO₂. Při použití účetních pravidel Kjótského protokolu vytvořil „započtený“ zůstatek průměrný propad uhlíku (nebo kredit) ve výši 83,4 mil. tun ekvivalentu CO₂, přičemž čisté kredity klesly z -123,2 v roce 2013 na -51,3 mil. tun ekvivalentu CO₂ v roce

⁵⁵ Pro splnění cílů podle Kjótského protokolu nejsou důležitá absolutní množství pohlcení nebo emisí, ale změny pohlcení a emisí ve srovnání s referenční hodnotou a konkrétním referenčním rokem, jak je stanoveno v účetních pravidlech.

⁵⁶ Vykázané emise a pohlcení emisí z LULUCF v rámci Kjótského protokolu jsou založeny na konkrétních činnostech a nejsou stejné jako vykázané emise a pohlcení emisí z LULUCF na základě jednotlivých zemí v rámci inventury podle úmluvy UNFCCC.

2020.⁵⁷ To zahrnuje jak „volitelné“, tak „povinné“ činnosti (zalesňování / opětovné zalesňování, odlesňování a hospodaření v lesích).⁵⁸

Hlavní příčinou tohoto snížení propadu emisí je snížení vykázaného čistého pohlcení a započtených čistých kreditů z obhospodařování lesů v letech 2013–2020⁵⁹. Snížení objemu pohlceného uhlíku je dáno kombinací faktorů, včetně zvýšené poptávky po dřevě (např. v roce 2018 ve Finsku), zvyšující se podíl lesů se dřevem zralým pro těžbu (Estonsko, Lotyšsko) a zvýšený výskyt přírodních škodlivých činitelů, jako je napadení hmyzem (Česko od roku 2015), vichřice (v roce 2019 v Polsku), sucho a lesní požáry (např. v roce 2017 v Itálii a Portugalsku). Podle předběžných odhadů s použitím účetních pravidel pro druhé kontrolní období Kjótského protokolu mají Belgie, Bulharsko, Česko, Francie, Chorvatsko, Kypr, Slovinsko a Finsko průměrné čisté debety emisí z LULUCF.⁶⁰

Stávající nařízení o LULUCF⁶¹ a sekundární právní předpisy⁶² vyžadují, aby od roku 2021 každý členský stát kompenzoval své emise skleníkových plynů z tohoto odvětví alespoň ekvivalentním množstvím CO₂ odstraněným z atmosféry podle „pravidla nulového pasivního zůstatku“.

Komise v rámci balíčku „Fit for 55“ poprvé navrhla, aby v roce 2030 činil cíl EU v oblasti čistého pohlcení pro odvětví LULUCF 310 milionů tun ekvivalentu CO₂. Tento celoevropský cíl má být realizován prostřednictvím závazných vnitrostátních cílů. V dalším výhledu Komise navrhla zaměřit se na odvětví využívání půdy a kombinovat emise ze zemědělství (zejména z chovu hospodářských zvířat a hnojení) a čisté pohlcení z LULUCF. Cílem je dosáhnout klimatické neutrality v odvětví půdy do roku 2035 a následně čistých záporných emisí.

Sdělení Komise o udržitelných uhlíkových cyklech⁶³ z prosince 2021 stanoví cíle a akční plány k dosažení pohlcování uhlíku prostřednictvím řešení založených na přírodních procesech⁶⁴ a průmyslových technologiích. Komise připravuje regulační rámec pro certifikaci EU v oblasti pohlcování uhlíku, aby odměnila správce půdy za ukládání uhlíku při plném respektování ekologických zásad („uhlíkové zemědělství“). Pomůže také vytvořit vnitřní trh EU pro zachycování, využívání, ukládání a přepravu CO₂ s využitím inovativních technologií, jako je program monitorování Země (Copernicus).⁶⁵

⁵⁷ Vzorec časových řad vykázaných emisí a jejich pohlcení v EU je u započítávání a podávání zpráv podobný, přičemž rozdíly jsou způsobeny použitím účetních pravidel.

⁵⁸ DK, DE, IE, ES, IT a PT se rozhodly zahrnout obhospodařování orné půdy. DE, DK, IE, IT a PT se rovněž rozhodly zahrnout hospodaření na pastvinách a RO se rozhodlo zahrnout obnovu vegetace.

⁶⁰ Grassi, G. et al., Brief on the role of the forest-based bioeconomy in mitigating climate change through carbon storage and material substitution (Stručný přehled o úloze lesního biohospodářství při zmírňování změny klimatu prostřednictvím ukládání uhlíku a náhrady materiálů), Sanchez Lopez, J., Jasinevičius, G. a Avraamides, M. (editoři), Evropská komise, 2021, JRC124374.

⁶¹ Nařízení (EU) 2018/841.

⁶² Nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/268 a pracovní dokument SWD/2020/0236 v konečném znění.

⁶³ COM(2021) 800 final.

⁶⁴ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/environment/nature-based-solutions_en

⁶⁵ [Certifikace pohlcování uhlíku – pravidla EU \(europa.eu\).](https://certification.ec.europa.eu/)

5 PŘIZPŮSOBENÍ SE ZMĚNĚ KLIMATU

Provádění strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu přijaté v roce 2021 je víceletý projekt, který v letošním roce dosáhl významných úspěchů.

Komise zveřejnila **technické pokyny k prověřování infrastruktury z hlediska klimatického dopadu** pro období 2021–2027, jak to vyžaduje evropský právní rámec pro klima⁶⁶. Díky nim mohou investoři přijímat informovaná rozhodnutí o projektech, které jsou v souladu s Pařížskou dohodou a cíli EU v oblasti klimatu.

Evropské středisko pro sledování klimatu a zdraví, které Komise a agentura EEA zřídily v březnu 2021, již hraje klíčovou úlohu⁶⁷, přičemž vyplňuje důležitou mezeru ve znalostech a pomáhá překonávat překážky, které nám brání řešit rychle rostoucí a negativní dopady změny klimatu na zdraví. Středisko poskytuje informace a nástroje pro hodnocení změny klimatu a zdraví. Poskytuje také účinná řešení a intervence pro začlenění strategií přizpůsobení se změně klimatu do zdravotnických politik na celostátní a nižší úrovni a pro jejich zlepšení. Nové **strategie pro udržitelné financování a udržitelné hospodaření s lesy** překlenují rozdíly v ochraně klimatu a zvyšují odolnost lesů. V říjnu 2021 bylo sekretariátu úmluvy UNFCCC předloženo vůbec první adaptační sdělení EU⁶⁸.

Mise týkající se přizpůsobení se změně klimatu dosáhla značného pokroku při podpoře zásadních změn v adaptačních opatřeních na nižší než celostátní úrovni. Podporuje nejméně 150 regionů a komunit v EU při urychlování jejich transformace s cílem dosáhnout do roku 2030 odolnosti vůči změně klimatu. Chartu mise podepsalo 118 regionů a místních orgánů z 18 členských států, které se připojily ke společenství pro sdílení praktických postupů, a bylo vyhlášeno 12 výzev k předkládání žádostí o financování ve výši 240 milionů EUR.

Agentura EEA plánuje koncem roku 2022 předložit úplnou **zprávu o stavu vnitrostátních adaptačních opatření**. Zpráva bude vycházet ze zpráv vnitrostátních orgánů podávaných od března 2021 podle nařízení o správě energetické unie⁶⁹ a z dalších zdrojů.

⁶⁶ <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/23a24b21-16d0-11ec-b4fe-01aa75ed71a1/language-cs>

⁶⁷ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/observatory>

⁶⁸ COM(2021) 572 final.

⁶⁹ Článek 19 nařízení (EU) 2018/1999.

6 FINANCOVÁNÍ OPATŘENÍ V OBLASTI KLIMATU

Přechod ke klimatické neutralitě a odolnosti vůči změně klimatu vyžaduje značné investice. Na úrovni EU je k dispozici financování z různých zdrojů.

FINANCOVÁNÍ ZE SYSTÉMU EU PRO OBCHODOVÁNÍ S EMISEMI

Inovační fond je jedním z největších veřejných programů financování v oblasti zavádění inovativních nízkouhlíkových technologií na světě. Je financován dražbou 450 milionů povolenek ze systému EU ETS v průběhu tohoto desetiletí, což představuje přibližně 38 miliard EUR⁷⁰. Od jeho spuštění v roce 2020 byly investovány přibližně 3 miliardy EUR do 54 projektů. V roce 2021 byly dokončeny dvě výzvy k předkládání projektů: jedna pro velké investice⁷¹ ve výši 1,146 miliardy EUR a jedna pro malé investice⁷² ve výši 109 milionů EUR.

V rámci první výzvy k podávání návrhů na projekty velkého rozsahu bylo uděleno sedm grantů, přičemž úspěšné nabídky byly podány v odvětvích zahrnutých do systému ETS, včetně chemického průmyslu, ocelářství, cementárenství, rafinerií a energetiky a teplárenství. V rámci první výzvy k podávání návrhů na projekty malého rozsahu bylo uděleno 32 grantů v širším spektru odvětví zahrnutých do systému ETS, včetně zeleného vodíku, skladování energie, skla, tepla a zachycování uhlíku.

V červenci 2022 bylo v rámci druhé výzvy k podávání návrhů na projekty velkého rozsahu v oblasti cementu, vodíku, chemických látek a v dalších oblastech předběžně vybráno 17 projektů v celkové hodnotě 1,8 miliardy EUR v Bulharsku, Finsku, Francii, Německu, na Islandu, v Nizozemsku, Norsku, Polsku a Švédsku. Cílem těchto projektů je ušetřit až 136 milionů tun ekvivalentu CO₂ v prvních 10 letech provozu.

Další výzva k podávání návrhů na projekty velkého rozsahu, která bude vyhlášena na podzim 2022, má bezprecedentní rozpočet ve výši 3 miliard EUR a obsahuje oddíly pro projekty na provádění plánu REPowerEU, projekty zaměřené na vodík a elektrifikaci, výrobu čistých technologií a pilotní projekty.

Modernizační fond, rovněž ze systému EU ETS, podporuje členské státy s nižšími příjmy v modernizaci jejich energetických soustav a zvyšování energetické účinnosti. Do roku 2030 bude na podporu těchto členských států vydraženo více než 640 milionů povolenek (což představuje přibližně 51 miliard EUR)⁷³. Od roku 2021 bylo do Chorvatska, Česka, Estonska, Maďarska, Litvy, Polska, Rumunska a Slovenska převedeno 3,3 miliardy EUR na financování 71 investic pro účely transformace v oblastech, jako je fotovoltaika a energetické sítě pro nabíjení elektromobilů.

ZAČLEŇOVÁNÍ POLITIK V OBLASTI KLIMATU DO ROZPOČTU EU

Na úrovni EU budou investice pro účely transformace pocházet ze dvou hlavních zdrojů: z „víceletého finančního rámce“ EU na období 2021–2027 ve výši 1,2 bilionu EUR a z nástroje NextGenerationEU ve výši 806,9 miliardy EUR, který podporuje oživení EU. Nejméně 30 % z kombinace těchto dvou

⁷⁰ Odhad na základě současných cen v systému obchodování s emisemi.

⁷¹ Velké projekty mají celkové kapitálové výdaje vyšší než 7,5 milionu EUR.

⁷² Celkové kapitálové výdaje projektů malého rozsahu nepřesahují 7,5 milionu EUR.

⁷³ Odhad na základě současných cen v systému obchodování s emisemi.

zdrojů (potenciálně více než 670 miliard EUR v současných cenách) bude vynaloženo na boj proti změně klimatu.⁷⁴

Výdajové programy v rámci rozpočtu EU na období 2021–2027 mají rovněž stanoveny cíle týkající se výdajů souvisejících s oblastí klimatu ve výši nejméně 30 %. Patří mezi ně Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) (30 %), program Horizont Evropa (35 %), Fond soudržnosti (37 %), Nástroj pro propojení Evropy (60 %) a program LIFE (61 %).

PROGRAMY A FONDY

Nástroj EU pro oživení a odolnost – ústřední prvek nástroje *NextGenerationEU* v hodnotě až 723,8 miliardy EUR – umožňuje členským státům výrazně zvýšit investice do klimatu. Aby mohly členské státy získat granty (338 miliard EUR) a půjčky (385,8 miliardy EUR) z tohoto nástroje, musí připravit plány pro oživení a odolnost, v nichž stanoví investice a reformy politik, které vytvoří přidanou hodnotu pro EU z ekologické transformace. Každý národní plán musí vyčlenit minimálně 37 % plánovaných výdajů na opatření v oblasti klimatu a každé opatření musí být v souladu se zásadou „významně nepoškozovat“.

Všech 26 plánů přijatých do poloviny září překročilo referenční hodnotu 37 %; 40 % jejich společných finančních prostředků je určeno na cíle v oblasti klimatu, ačkoli některé členské státy použily na financování politiky v oblasti klimatu více než polovinu svého přidělu. Očekává se, že přibližně 44 % finančních prostředků určených na oblast klimatu bude zaměřeno na obnovitelné zdroje energie a energetickou účinnost a 34 % na udržitelnou mobilitu⁷⁵. S výhradou přijetí návrhů v rámci plánu **REPowerEU** z května 2022 k řešení energetických důsledků ruské invaze na Ukrajinu budou mít členské státy možnost aktualizovat své plány a zvýšit podporu energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie.

Na cíle v oblasti klimatu bude vyčleněno nejméně 30 % z cílového rozpočtu programu **InvestEU** ve výši 372 miliard EUR na dodatečné investice v období 2021–27. V rámci oblasti týkající se udržitelné infrastruktury musí být 60 % finančních prostředků vynaloženo na oblast klimatu a životního prostředí⁷⁶. EIB, EIF a další banky působící jako prováděcí partneři budou využívat záruky programu InvestEU pro investice soukromého sektoru v souladu se sledováním klimatu a životního prostředí a s pokyny pro ověření udržitelnosti, které vypracovala Komise.

Výzkum a inovace umožňují ekologickou transformaci tím, že testují a demonstrují řešení, vyvíjejí průlomové inovace a znalosti pro politiky založené na nejnovějších vědeckých poznatcích. **Program Horizont Evropa** věnuje nejméně 35 % ze svého rozpočtu ve výši 95,5 miliardy EUR na výzkum a inovace s cílem podporovat spravedlivou transformaci a umožní občanům aktivně se podílet na ekologické transformaci. Vznikají nová partnerství, která rozšiřují technologie nezbytné pro klimatickou neutralitu. Program Horizont Evropa investoval do konce roku 2021 téměř 4,2 miliardy EUR do opatření v oblasti klimatu⁷⁷.

⁷⁴ V návrhu rozpočtu na rok 2023 se odhaduje, že na cíle v oblasti klimatu bude vynaloženo 557 miliard EUR, tj. 31,5 % rozpočtu EU na nástroj NGEU. Tyto údaje odrážejí půjčky, o které se v současné době žádá v rámci Nástroje pro oživení a odolnost, a nezahrnují inovační a modernizační fondy.

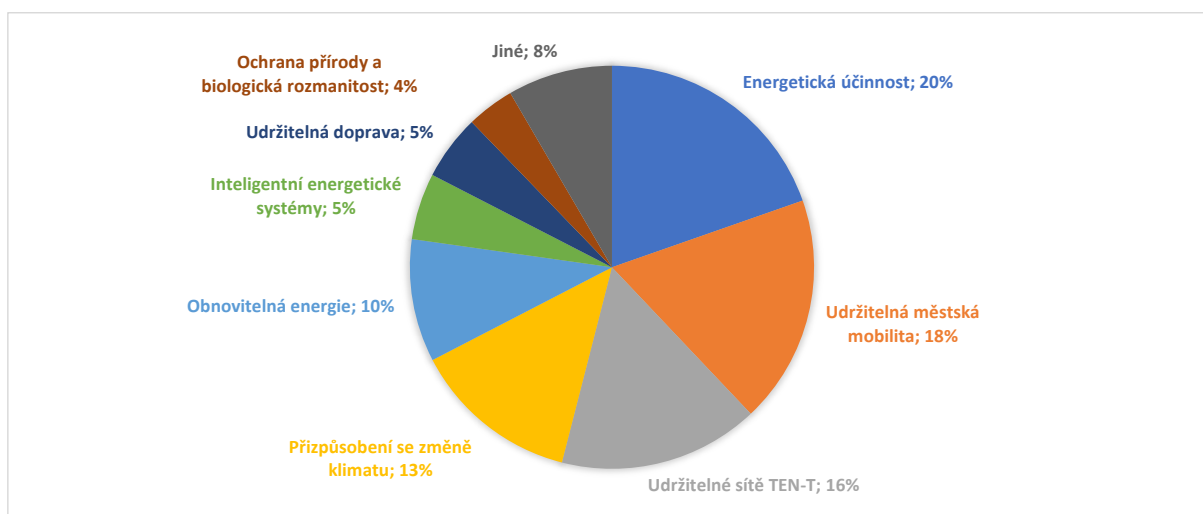
⁷⁵ Zdroj: Srovnávací přehled oživení a odolnosti, [pilíř „Ekologická transformace“](#).

⁷⁶ https://investeu.europa.eu/what-investeu-programme_en

⁷⁷ Předběžné údaje.

Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) a Fond soudržnosti⁷⁸ podporují členské státy při prosazování hospodářské, sociální a územní soudržnosti a zároveň podporují přechod ke klimatické neutralitě a další priority EU. Každý členský stát připravil dohodu o partnerství, která nastiňuje investiční strategii pro financování politiky soudržnosti na období 2021–2027. Tyto fondy poskytnou v letech 2021–2027 nejméně 78 miliard EUR na investice do opatření v oblasti klimatu (30 % celkového přidělu z EFRR a 37 % celkového přidělu z Fondu soudržnosti). Předběžné údaje z návrhů a přijatých programů naznačují, že finanční prostředky přidělené na oblast klimatu překročí cílovou hodnotu.

Graf č. 12: Rozdělení částek přidělených z fondů politiky soudržnosti na oblast klimatu podle tematických oblastí (předběžné údaje)

Fond pro spravedlivou transformaci disponuje příspěvkem EU ve výši 19,2 miliardy EUR na investice v letech 2021–2027 v regionech po celé Evropě, které budou přechodem ke klimatické neutralitě nejvíce zasaženy z hlediska dopadu na jejich hospodářskou strukturu a sociálních dopadů. V návaznosti na vytvoření fondu nyní členské státy připravují územní plány spravedlivé transformace, které má Komise přijmout jako součást programů politiky soudržnosti. Schváleny byly plány Řecka, Kypru, Rakouska, Severního Porýní-Vestfálska a Švédska.

Evropský sociální fond (ESF+) podporuje zaměstnanost a investice do lidského kapitálu. Do poloviny září byla přijata zhruba třetina programů ESF+ na období 2021–2027. Jednání stále probíhají; všechny programy ESF+ by měly být přijaty do konce roku. Na podporu vytváření zelených pracovních míst a přizpůsobení dovedností a kvalifikací přechodu ke klimaticky neutrální ekonomice plánují členské státy rozvíjet nové typy odborné přípravy, učebních osnov, učňovského vzdělávání a podnikatelských modelů, jako je sociální podnikání.

Nástroj pro technickou podporu nadále poskytoval individuální technickou podporu členským státům při navrhování a provádění reforem týkajících se priorit Zelené dohody pro Evropu. Sedmáct členských států⁷⁹ získalo podporu prostřednictvím dodatečně specializované výzvy v rámci plánu

⁷⁸ [Politika soudržnosti 2021–2027 – Regionální politika – Evropská komise \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-117226.attachments)

⁷⁹ BE, CZ, EE, IE, EL, ES, FI, HR, IT, CY, HU, PL, PT, SI a SK.

REPowerEU k identifikaci vhodných reforem a investic k postupnému odstranění závislosti na ruských fosilních palivech.

Program LIFE je finančním nástrojem EU pro životní prostředí a opatření v oblasti klimatu. V roce 2021 bylo 132 projektům přiděleno více než 290 milionů EUR, včetně projektů v oblastech, jako je klimaticky neutrální zemědělství, obnova rašelinišť, využití tepla při výrobě železa a oceli a přizpůsobení lesů a infrastruktury klimatu. V roce 2022 bude na projekty v oblasti klimatu a životního prostředí, včetně projektů zaměřených na přechod na čistou energii, vyčleněno přibližně 755 milionů EUR. V červnu se Ukrajina připojila k programu LIFE a mohla využít jeho podpory na obnovu životního prostředí po zkáze způsobené ruskou invazí.

7 MEZINÁRODNÍ OPATŘENÍ V OBLASTI KLIMATU

V uplynulém roce, kdy jsme dokončili první pětiletý cyklus Pařížské dohody, jsme byli svědky intenzivní a produktivní mezinárodní výměny názorů, zejména na ministerských setkáních o opatřeních v oblasti klimatu, která společně svolaly EU, Čína a Kanada, na konferenci Petersberg Climate Dialogue, na summitu skupiny G20 v Římě a na konferenci OSN o změně klimatu v Glasgow (COP26).

Po vzoru EU se téměř všechny velké ekonomiky zavázaly dosáhnout nulových čistých emisí skleníkových plynů do poloviny století nebo přibližně v polovině století. Mnohé z nich výrazně zvýšily své emisní cíle (vnitrostátně stanovené příspěvky) pro rok 2030, což dokazuje, že Pařížská dohoda funguje a že EU inspiruje ostatní k urychlení opatření. Nicméně za současných vnitrostátních politik a opatření není svět na dobré cestě k dosažení teplotního cíle Pařížské dohody. Pokud země splní všechny své nové závazky, svět se možná vyhne některým závažným dopadům na klima, nicméně oteplení do konce století i tak přesáhne 1,5 °C.

EU a její členské státy neustále zvyšují povědomí o příležitostech plynoucích z ekologické transformace a o důsledcích opožděných opatření. EU podporuje mezinárodní partnery a pomáhá jim, aby důrazněji a trvaleji reagovali na hrozbu v podobě změny klimatu, které společně čelíme.

EU a její členské státy jsou největším poskytovatelem veřejných finančních prostředků na boj proti změně klimatu na světě, přičemž na snížení emisí a zvýšení odolnosti vůči dopadům změny klimatu v rozvojových zemích se v roce 2020 zavázaly poskytnout 23,4 miliardy EUR, z toho 5,2 miliardy EUR na úrovni EU (rozpočet EU, Evropský rozvojový fond a Evropská investiční banka). Veřejné financování a regulační reformy přispívají k mobilizaci kapitálu a navyšování soukromých investic potřebných k transformaci. Rámcové programy EU pro výzkum a inovace významně přispívají k celosvětovým hodnocením a opatřením v oblasti klimatu, přičemž EU patří mezi hlavní poskytovatele podkladů, z nichž vycházejí zprávy Mezivládního panelu pro změnu klimatu⁸⁰.

Mezi nové iniciativy, o jejichž podporu se EU v uplynulém roce zasadila, patří partnerství mezi Jihoafrickou republikou a skupinou dárců v oblasti spravedlivé transformace energetiky v hodnotě 8,5 miliardy USD, globální metanový závazek, který vyhlásili předsedkyně Evropské komise von der Leyenová a prezident USA Biden a k němuž se dosud připojilo více než 100 zemí, zelená aliance mezi EU a Japonskem a rozhodnutí lídrů G20 ukončit mezinárodní veřejné financování výroby elektřiny z uhlí bez omezování emisí.

⁸⁰ Informing global climate action: Contribution of the Framework Programmes (FP7 and H2020) to the knowledge base of recent IPCC reports based on openly available data (Poskytování podkladů pro opatření v oblasti klimatu: příspěvek rámcových programů (sedmý rámcový program pro výzkum a technologický rozvoj a program Horizont 2020) ke znalostní základně posledních zpráv IPCC na základě veřejně dostupných údajů).